

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVIŠEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6.
 Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtinice, poslana na zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju posebni pult. — Za odgovor je priložiti znambo. — Telefon številka '18.

V znamenju pravice.

»Čas« piše:

»V seji občinskega zastopa v Trnovanih je bil podan predlog, da bi bili nastavljeni šolski zdravniki. Ko se je ta stvar obravnavala, je član občinskega zastopa dr. Steiner predlagal, da bi bilo zdravniško šolsko nadzorstvo izvajano tudi v češki šoli. Proti temu predlogu je pa vstal nemški učitelj Augustin, ki je predlog imenoval hinavsko solzoslinstvo. Topliški soc. demokratični list »Freiheit« je v poročilu seje trnovskega zastopa o nastopu učitelja Augustina napisal: »Učitelj Augustin se je pokazal v najlepši luči. Na zloben način se je postavil proti temu, da bi zdravniška preiskava bila izvajana tudi na otrocih češke šole. Učitelj Augustin se je radi teh besedi čutil užaljenega in je uredništvo tožil. Okrajno sodišče v Toplicah je tožnega obsodilo in svojo razsodbo s temle kulturno dokumentiranimi razlogi utemeljilo:»

»Vsled osebnega priznanja zasebnega tožnika, kot tudi vsled soglasnih izpovedb številnih prič je dokazano, da se je zasebni tožnik postavil proti dobrodinju šolskega zdravnika za češko šolo, toda navedba, da je hotel tudi češke otroke, ki obiskujejo nemško šolo prikrajšati za zdravniško nadzorstvo in jih tako poznati pred nemškimi otroci, je neresnična (Teča pa list tudi trdil ni. Op. uredn.) Sodnik je tega naziranja, da ima morda kritika opravljeno jedro, da pa prekorača dopustno mejo, in bistvo stvari stavi v nepravo luč in je po svoji formi proti zakonu.«

Treba je povdariti, da je napravva šolskih zdravnikov zelo zdravju koristna, da s svojim blagovornim učinkom visoko presega bremena, ki so z njo združena in da ta, ki se takšni napravi protivi, dela pravzaprav proti humaniteti. Pravilno je tudi, da če se pokaže pobijanje takšne naprave potrebno, učitelj, ki rije v ospredje takšnega ravnanja, ne dela niti pametno, niti taktno.

Nasproti temu je pa potrebno, konstatirati, da šola v Avstriji ni le kulturni zavod, temveč tudi sredstvo moči (Machtmittel) v političnem boju. Ni dvoma, da avstrijski narodi šolo tako zapopadejo; značilno je, da se šolske družbe splošno smatra za politična društva, četudi niso po imenu, in da se narodna požitvalnost najbolj kaže pri podpiranju takšnih družb.

S stališča ohrane narodne posesti je zato češka šola v Trnovanih približno nevarnost in zato ni mogoče od narodnostnega politika pričakovati, da bi pripravljaj sovražnemu, vojnemu zavodu darove in nalagati zanj več denarja, kot to zahteva zakon. Če pisec članka to stran zavestno prezre, je njegova kritika neopravičena in razžaljliva.

Torej: sodišče je naziranja, da je treba vprašanje: ali naj bodo tudi revni češki otroci deležni zdravniške oskrbe, rešitj z narodnostnega stališča in odreči zdravniško oskrbo češkim otrokom, je hvalevreden čin narodne brambve — nemške, narodni nemški interes. Nižje že ni mogoče stopiti. — Sodniški naraščaj naj pa prevzamejo v vzgojo in izobrazbo nemški Volksrati — pa bo Avstrija za vedno rešena — pred pravico.

K temu ni treba nobenega posebnega komentarja. Ako se je javno priznalo, za kaj so pri nas šole in kako se sodi o vrednosti državljanov — potem to bolj govori, kakor vsi članki.

Dogodek se je sicer zgodil na severu — lahko pa si ga mislite tudi kjerkoli na jugu.

FRAN RADEŠČEK:

Jugoslovanska arena.

Kulturna slika iz polupretekle dobe.

Konec predstave.

Hlapci privražajo sveže moči anadolske pasme za nadaljevanje boja.

Iztrebit se mora ta suženjski rod...

Junaki pa so poplegli na — s krvjo namočena — tla, položili utrujeno

glavo na mrtvega druga in — spavali. Vsi?! Ne vsi. Opreznost je mati modrosti.

Grk stoji pazljivo na straži, tu in tam mu pomore z bistrim očesom tudi Črnogorec, ker ne more spati. Vedno ga ščipljejo švabi (t. j. ščurki), zdaj pod pazduho, zdaj za ušesom, zdaj tu, zdaj tam; celo v nos so mu zlezli in ko je prav pošeno kihnil, odletel je švab naravnost v odprto žrelo velikega albanskega panterja. Hlastnil je in švab je izginil v krtovi dolini...

No, Srb jih je tudi imel ali se jih je pošeno otrešel in pustil na vratu Črnogorcem, svest si, da več komarjev tudi konja umori, odnosno več psov tudi Srba.

Znova zagreme topovi, bobni ropočejo, tromba doni in psi tulijo... Zopet maskakujejo Bolgari in Srbi... drinopoljska zver je ukročena.

»Živeli!« doni glas plebejcev po širni areni. Cucki stisneta rep med noge in cvilijo.

Diplomate boli trebuh, zdravnik jim svetuje, naj pijejo pelinov sok, a sedaj ne potrebujejo zdravil. — trebuh je ozdravljen — Drinopolje izgubljeno za Evropo in Azijo.

Grki zavzemo Janino, zver pa se zvija v lastni krvi z razkldano čeljustjo.

Med gledalci zavladala tišina od strmenja, slišati je samo glasne srčne utripe med — plebejci, diplomate prijema krč...

Črna kasta se zgame. Čujejo se glasovi: »Nekdo, ki je palil stebre nad glavami Črnogorcev, je umorjen.« Črna kasta: »Zahtevamo kapelico!

Zurnalistika: »Da, kapelico! Glejte balkanske zveri, ki se upajo braniti in zoperstavljati se delu naših zaslužnih mož! Napademo »Beograd«!

Boj še vedno divja na pozorišču. Skader je črnogorski, branitelj pa odhaja čil in zdrav.

Ko je šel mimo psov, je zamolklo zagodrnjal, oni pa so renčali.

Navedušenje zadnje galerije je dospelo do vrhunca.

Balkanska raja je svobodna... »Prost mora biti, prost moj rod nas voji zemlji, svoj gospod!«

Divje so cvilili psi, »štreberji« so skakali sem in tja, pograbili zdaj tega, zdaj onega in ga tirali neusmiljeno v ječo.

Zadostovalo je, da je imel človeško srce, če je bil pa jugoslovanski plebejec, bil je — naravno — tudi veleizdajnik in kazen ga ni minula.

Skromni časnikarji pisali so članke z nevidnim črnilom, pobeljeno časopisje je govorilo o usodi plebe, a govorilo je jasno in odločno... Izmučeni plebejci odkrili so se in molili, molili udano in pobožno, kakor nikdar prej, odkar jih je učila rodna mati.

Tiho so šepetale ustnice: »Oče naš, kateri si v ..., posvečeno bodi tvoje ime, pridi k nam tvoje kraljestvo, zgodi se tvoja volja...»

Daj nam vsakdanji kruh, odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom. Ne vpelji nas v skušnjavo, temveč reši nas — od hudega... Amen!« Na pozorišču se je vršila zahvalna molitev, plesalo srbsko kolo in prepevalo... »Naj živi svoboda narodov!«

Med te mogočne akorde nepopisnega veselja mešalo se je zverinsko vpitje, vse povprek; vse kar ni imelo plebejskega pečata na sebi, vse vse je hujskalo in kričalo, cucki pa so lajali in jezik jim je visel iz čeljusti od samega poželjenja po krvi. »Skader je naš!« kriče diplomati.

»Vzemite si ga!« doni lakoničen odgovor kralja Leonide.

Ker pa se je začel prepir med diplomati, čegav bo, izročili so Črnogorci velikodušno skadrsko kletko za albanske ptičke.

Cinele so zavzele, hārfa je zabrenkala in psalmi so zadoneli Vsevišjemu.

Polagoma se je izpraznila obširna arena.

Med kletve in škripanje z zobmi vtihotapljali so se vzdihni in pritajeni vzkliki radosti.

Zora puca, bit' će dana! Po Albaniji pa pravijo, da straši neka prikazen.

Kranj.

Nesistematičnost in brezcilnost slovenske napredne politike je dosegla svoj višek. Naša vera v svetlo bodočnost naprednih idej je skoro, da že ugasnila, tolažimo se le še, da bo klerikalizem sam razpadel otrovan po notranjih aferah. Obupali smo nad svojo mlado silo in čakamo v svoji brezčutnosti — imenoval bi jo lenobo — da nas reši nenaden dogodek in nam odpre vrata v obljubljenno deželo — fatalisti!

Že zadnjič sem napisal stavek: »Večja torišča po deželi so takorekoč oaze za se s svojo specifično politiko in metodo.« Zgled: Kranj! Oznanil sem v kratkem metodične napaake te politike in pristavil, da to vodi v gotovo pogubo, ki se bliža počasi toda sigurno, kar nam kaže razvoj zadnjih pet let. Kar sem uvodoma povedal za celokupno slovensko napredno politiko, to velja v veliki meri tudi za Kranj. Brez gotovih ciljev, brez sistematičn. dela tava naprednjaštvo kot izgubljenec v puščavi, vodstvo pa goji tarok. V »Savi« z dne 24. maja lahko čitate stavek: »Z mirnim vztrajnim in smotrenim podrobnim delom brez nepotrebnega hrupa, si je narodno-napredna stranka v Kranju med inteligentnim kranjskim meščanstvom vstvarila trdno pozicijo, ob katero tudi danes zama butajgo valovi čedalje bolj naraščajoče klerikalne povodni. (Podčrtal jaz!) Zadnje besede je treba aklicitirati na Kranj in imate jasno sliko pred seboj. Vse te besede o delu so neresnične! Res pa je nasprotno, da se poišče volilca le neposredno pred volitvijo in se mu stisne roko. Ali ni že značilno, da leži na sruč voditeljem meščanski volilni odbor, ki je brez določne oblike in realne eksistence, »politično društvo« pa, kjer naj pridejo širše vrste volilcev do besede, je pa za nje brez pomena. Še več! Boje se ga vsled lenobe in vsled njegovega socijalnega značaja, ker tu ne odločuje samo par izvoljencev, temveč imajo vsi člani kontrolo. Liberalizem najstarejšega kova je tu doma z vsemi slabimi stranmi — sem pisal že zadnjič.

Toda meščanstvo ljubi mir, trdi »Sava«. Jaz pa trdim nasprotno: vodstvo ljubi mir (sc. lenobo!). Da ne zahteva nihče ščevanja meščana proti meščanu, bo razumela tudi »Sava«. Toda, da je med popolno brezdeljnostjo, ki vlada sedaj in mirnim, dostojnim in smotrenim političnim delom razlika, je jasno.

»Sava« govori dalje: »Narodno-napredna stranka v Kranju se tedaj more ponašati z lepimi uspehi, za kar pa ni nikdar zahtevala priznanja od katerkoli strani.« Ali mislite, da so doseданje napredne zmage res posledica vašega »smotrnelega dela!« Taka trditve je neresna. V Kranju je številen in bogat trgovski stan in množina uradništva, ki prihaja napredno že v Kranj. To je trdna podlaga za štranko — in sicer čisto po naravi svoji dana — med rokodelci in nižjimi sloji pa zgubljate vsak dan bolj tla, kar sem že zadnjič omenil v zvezi z »Ljudskim Domom«. »Skala« se kruši počasi, toda sigurno, kar smo že videli pri zadnjih deželnozbojskih volitvah in kar se bo pri prihodnjih mogoče že tako silno pokazalo, da ne boste več pisali domišljavih stavkov: — nasprotnike bomo, kakor doslej, tudi v prihodnje naklestili sami!« Značilno za naše naprednjaštvo je: kako se brani kritike. Napiše se najprvo o sebi dolg (seveda neresničen!) slavospev in na koncu se pristavi: »Zloben, nadut človek razdira naše imenitne stavbe in »kritikuje« zavit v demokratično meglo.« Take fraze so poceni, toda razsoden človek jih bere s smehom na obrazu. Vendar pa odkrito priznavam, da se dopis v »Savi« kljub množici neresničnih trditvev odlikuje po dostojnejši obliki pred oficijelnim dopisom odbora »Narodne čitalnice«, ki bi bil opravičen, da ga popolnoma ignoriram. Eno tretjino dopisa izpolnijo sumničnja svoje vrste, kjer se mi očita »zlobnost«, »nepoštenost«, »zabavljivost«, »zahrbntost« itd. itd. O tem ne bom razpravljaj, sodbo prepustim javnosti!!

Poslanec S. L. S. pred volilci.

Govor poslanca.

Prečastiti zborovalci, dragi moji poslušalci! Prišle zopet so volitve, prišel čas je hude bitve! Koga bodeite volili? Vsi ste se že odločili! Izvolite si poslanca vsem vam starega že znanca.

Tu imate kandidata, z njim vam pride doba zlata. Vem, da mnogo vsi trpite, lepših časov si želite.

Mnogo imate opravkov — še več pa imate davkov.

V tem se vam bo pomagalo: več denarja — davkov malo!

Mi smo vedno proti vladi, to je v naši že navadi.

Mi za ljudstvo se borimo, z njim kot eden mož stojimo.

Mi si ne želimo slave, mi ne iščemo zabave, mi ne maramo denarja — vsak se le za vas ukvarja.

Naši so računi čisti: vse za narodne koristi! Naša vlada vam je znana, nima srca za Slovana, naše želje so ji tuje, vedno nas le potujčuje.

Kje so za Koroško šole? Nemci glave tam ohole dvigajo in nas teptajo — nič pravice ne poznajo.

Nemško naše je sodišče tam zastoj pravice išče naš Slovenec je le raja!

Kje pravica se nahaja?

V kolikor se dopis dotika mojih izvajanj, je deloma netočen, deloma pa polemizira proti trditvam, ki jih nisem nikoli izrekli. Da nisem omenil gojitve dramatike, dalje ljudske knjižnice in njenega pomena, dalje koncu dopisa pouk, da je dvomljivo, ako je ravno ples največjega kulturnega pomena, ta vsa izvajanja so brez predmeta, kar vidi lahko vsakdo, ki čita moj članek. Ne dotaknem se za enkrat še tudi dolgovneznega pripovedovanja o tem »edinem kulturnem zavodu« v Kranju. Omenim samo par važnejših stvari.

»Kranjska žlahta!« (Zadnjič sem rabil mesto tega izraz: rodbinsko-klerikalna hegemonija.) Te besede so znane vsemu slovenskemu svetu, v Kranju so med številno opozicijo dobile značaj krlilatih besedi. Stvar je enostavno tale: Vse večje napredne akcije bodisi politične, ali kulturne in tudi gospodarske so v rokah par rodbin. N. pr. meščanski volilni odbor. V odbor čitalnice se voli sicer vse mogoče ljudi, toda ta je popolnoma brez moči napram »žlahti«, ker mu sicer odtegne podporo. Spominjam samo, kako se je pred par leti odbilo mladega, značajnega in delavnega predsednika, ki je čitalnici pomagal v sili in ji preskrbel režiserja. In sicer to z agitacijo »žlahta« v čitalnici, pri »Sokolu«, celo pri požarni brambi proti dotičniku. Ali! Pride mlad odvetnik, poln sile in dobre volje do dela v Kranju. Onemogoči se ga, ker ne pleše tako, kakor žvižga

Dobro naše verno ljudstvo ima neskaženo čuvstvo — mi smo zvesti državljani, smo državni zvesto vdani!

A zvestoba za zvestobo — to velja za našo dobo. — Kam prišlo bo vse cesarstvo, če bo tako gospodarstvo?

Le pogledite našo vlado, ta skrbi le za armado, za vojake, za kanone je izdala že milijone.

Kaj storila je za kmeta? Nam se vedno le obeta, vedno dela le obljube zraven nas pošeno skube — in zato so večne zgube.

Kakšne naše so finance — višje vprašajte instance. In zato, predragi moji, pridejo veliki boji — vsem že kruha primanjkuje — dan za dnem je vedno huje, vse v Ameriko se seli — kaj bomo doma počeli če vse bodo tuji vzeli?

Vsi kot eden mož vstanite dobro v boju se držite — Zvesto mene izvolite! Ako mene boste zbrali, mi vam bom pomagali in za vas se bojevali.

Res poslanca so izbrali — in pomoč pričakovali, Kaj na Dunaju je storil — vam bo jutri »Dan« govoril.

»Zlahta« itd. itd. Radoveden sem, če bo odbor »Narodne čitalnice« upal še negirati eksistenco »rodbinsko-klerikalne hegemonije«.

Širši krogi so izključeni iz čitalnice indirektno, sem trdil zadnjič in opisal to v par stavkih. Odbor čitalnice pretvori pojem »indirektno« v »direktno«, in govori in polemizira proti meni: Sedeži so numerirani, vstopnice v predprodaji. In pri tem upajo drugemu očitati nelogičnost in nesigurnost. Da je priprast meščan v čitalnici kot enakovreden družabnik nemogoč, to vzdržujem v popolnem obsegu, klub pisanju o telnih dvoranih in »duhovitem« komentarju o »ljudskih predstavah«. Te imajo po drugih krajih res namen, ki jim ga pripisuje odbor, toda v Kranju so le sredstvo gospodi, da ne zaide med nje preprosti meščan.

Pevski zbor: je izboren, strokovnjaki in občinstvo izven Kranja mu je spletlo že mnogo lavorovih vencev. V Kranju pa ne najde priznanja, nasprotno omalovažuje se ga. Pred pol letom je mož-strokovnjak, ko je osvežil zborovo delovanje odkrito pevcem to povedal. Dalje: »Sava« z dne 19. aprila piše o sokolski akademiji in pove o pevskem zboru le par brezpomembnih stavkov, ter pristavi, da »ni mogel priti do polne veljave«. Staro pravilo v Kranju: Kar se ne hvali v superlativu, to se graja. Tudi pevci so opravičeno čutili to postopanje kot omalovaževanje.

Dnevni pregled.

Skoči v politični borbi. Pod tem naslovom je prinesel »Slovenec« vsebino pastirskega lista poljskih škofov, ki so objavili one, ki imajo eno moralo za javno življenje, drugo za zasebno. »Agitatorji trde, da v politiki ni treba poslušati glas vesti in postavili so načelo, da v politiki človeka ne veže božja postava. Nekaj pravijo, je privatno, nekaj drugega pa javno življenje. V privatnem življenju velja: ne kradi! V politiki pa lahko barantš z najdražjimi svetinjami naroda. Božja postava pravi: ne laži! V politiki pa pravijo ti ljudje, da se sme lagati in prelomiti dano besedo, ako je to na korist stranke. Božja postava prepoveduje: opravljanje, obrekovanje, ne sme se storiti nikomur ničesar hudega, tudi, ako bi iz tega imelo nastati kaj dobrega. Nekateri ljudje pravijo pa, da se v politiki sme vse to delati, samo da se doseže uspeh in vpliv. Krščanska vera zapoveduje ljubezen do bližnjega, nekateri političarji pa širijo samo sovražstvo. Potemtakem so poljski škofje v svojem pastirskem listu obsodili tudi politiko naših katoliških klerikalcev.

Laška kultura. Prejeli smo: Prosim vas, da bi našli sledeče: V nedeljo je bil sokolski zlet v Sezani, katerega so se udeležili tudi Tržačani. Udeležili smo se tudi mi trije prijatelji, in smo odšli iz Sežane okrog 10. ure zvečer. Med potjo iz Sežane na Opčine se nahajala ena gostilna na Fratičiču. Mi trije smo šli notri, smo stopili na vrata in smo naredili, kakor mora storiti vsak pošten in zaveden človek. Ko stopimo v gostilno, pozdravimo »dobro večer«. V roki smo imeli vsak eno zastavico slovensko. Eden izmed nas je imel 3. Vse demno se k mizi. Pri drugi mizi se je nahajala družba domačih kmetov. Izmed te družbe stoji eden k nam in reče: »Čo ti dej sem tista bandira ščava!« Ko nas je tako grdo vprašal, smo odgovorili, da mi ne odgovarjamo na tako lepo oliko. Potem so grozili proti nam s »ščavi«, in so začeli kričati, da oni so Triestejini — eviva Trieste italiana — abasso ščavi e sokoli di trekolici eviva bandiera di due colori — itd. Ko smo šli iz gostilne, so kričali: Neste Vaša trikolori v Srbijo na ne tukaj. Živio avstria eviva sočulitri. — Vidite, kakšne ljudi imamo v tem kraju, ki so rojeni v Grižah in so Slovenci.

Trije Sv. Ivančani. **Volilni boj v Gorici.** »Soča« piše: Pri zadnjih deželnozborskih volitvah leta 1909. je bil v tej volilni skupini pri prvih volitvah dosežen tak rezultat: Laški klerikalci: Faidutti 7186, Bugatto 7152, Piccinini 7021. Laški liberalci: Bombig 5533, Marchesini 5441, Pinat 5447. Socialni demokratje: Visintin 1212, Povodnik 1198, Tonet 1216. Slovenski kandidacije: Brajnik 701, Dugar 701, Fabičič 699. — Potrebna je bila ožja volitev, pri kateri so prodri laški klerikalci, Slovenski števni kandidacije so dobili torej po 700 glasov. Bore malo! Še enkrat toliko bi jih morali dobiti. Ali treba upoštevati, da so bili ti kandidacije postavljeni od odbora združenih Slovencev šele zadnji trenotek. Na kratak apel se je doseglo 700 glasov. Več Slovencev v Gorici pa je volilo ali laške liberalce ali laške klerikalce, Slovencem v splošni volilni skupini laško - furlanski gre za to, da pokažemo, da smo tu. In da nas ni malo, Sodomno namreč, da postavimo združeni Slovenci v Gorici tudi letos svoje kandidate v tej skupini. To je potrebno zlasti za okrožje Slovenstva v Goriskem mestu. Boj za Gorico je za nas prav tako važen kakor boj za Trst. Odločen volilni boj mora imeti uspeh — ako ni zmagal takoj — zraste v tem zavest, da se borimo na svoji zemlji za svoj dom.

Iz Gradca. Pred nekaj dnevi pridem v slovensko od klerikalcev toliko hvaljeno gostilno »pri Andreju Hofer-ju«. Res sem se začudil, ko sem stopil v njo. Poklical sem si vrček piva ali tisti gospod, pri katerem sem zahteval, me ni hotel razumeti ali me pa sploh ni razumel. Kakor sem se nadalje prepričal, morajo gostije le nemško zahtevati, če hočejo, da se jim postreže, drugače lahko čakajo cel popoldan, pa še nič ne dobe. V tej hiši ima tudi Slov. krščanski »Kres« svoj sedež. Gospodje pri omenjenem društvu vedo zmiraj čez naprednjake zabavljati, češ, da so liberalci tisti, ki nemškutarje podpirajo in sploh vse zlo Slovencev prinašajo. Slovenci, kateri zahajate v to gostilno zdravite se, zahtevajte, da bo gostilna res slovenska, ne pa nemška. Če ima »Kres« denar za graške čifutske liste, naj ga ima tudi za slovenske napredne. Gospodov »Kresovec« prokleta dolžnost pa je, da dobe slov. gostilničarja, kateri nauči svoje otroke, da znajo tudi po slovensko govoriti. Pa naj je »Kres« slov. izobraževalno društvo — menda bo vedelo, kaj je treba storiti. Tu se da

odpomoči, ker je hiša last slov. družtev, ne pa »Stidmarke«. Mogoče se pa gospoda boji Nemcev. v lastni hiši? Menda ve, zakaj!

Mažarsko umazano perilo se pere te dni pred sodiščem. Mažarske državne goljufije so znane. Seveda v imenu države se na Ogrskem vse sme. Tako ne bodo prišli k razpravi najvažnejše priče in sicer Pavel Elek, ki je na željo Lukacssevo zbolel, ravnatelj Szallay, ki se je skril v neki sanatorij, in tudi drugi ravnatelji Ogrske banke so kar naenkrat zboleli, torej same priče, ki bi največ lahko povedale o 4,500,000 K Ogrske banke. Vseled tega je zelo dvomljivo, je-li se bo posrečilo, premagati vse ovire, ki sta jih postavila vlada in sodišče, da operejo Lukacsso. Že danes je izven vsakega dvoma, da je Ogrska banka znesek štiri do petih milijonov kron, ki bi ga morala dobiti država, izročila blagajni narodne delovne stranke v volilne svrhe. To se je zgodilo sporazumno z bivšim finančnim ministrom in sedanjim ministrskim predsednikom Lukacssem. To dejstvo je ministrski predsednik Lukacs sicer nekaj časa tajil, vendar pa je moral pozneje na pritisk dokazov priznati to dejstvo, ne da bi iz tega izvajal konsekvence. Da celo v dobro poučenih krogih zelo dvomijo o obsodbi Lukacsso, dokazuje izjava bivšega ministra Andrassyja, ki se je izjavil napravi nekemu časnikarju: Nihče ne more vedeti, kako se bo v prihodnjih urah glasila razsodba v procesu Lukacs-Desy. Toda najsi bo Desy obsojen ali oproščen — eno je gotovo: da bodo na Ogrskem postavitve šele tedaj, ko bo dopuščeno kazal resnice. To pa se v imenu mažarske države ne sme. Mažarski smrad smrdi že dni po celi Evropi.

V Trbovljah smo imeli te dni prav zanimivo sodniško razpravo v zadevi javne obdolžitve našega priljubljenega živinozdravnika g. Jos. Čeha, katerega je obdolžil njegov konkurent »kmečki živinski dohtar« in fušar Franc Cukjatija iz sv. Marka nad Trbovljami, namreč, da g. Čeh ne pregleda mesa pri mesarjih pred prodajo in da je dovolil mesarju Tratniku prodajati smrdljivo mrhovino in mesarju Božiču pa vodenično kravo. G. Čeha zagovarja naš rojak g. dr. Dimnik, tožnika pa dr. Jamšek iz Litiije. Po pričah se je dokazalo, da je delal g. živinozdravnik Čeh popolnoma postavno in pravilno ter bil oproščen. Gosp. Vodušek, župan trboveljski mu je dal pri sodnji najboljši spričevalo. A zadeva se boče za Cukjatija zelo nerodno končala v Celju pred okrožno sodnico, ker ga sedaj tožijo vsi trije obdolzenci — dva mesarja in g. Čeh. Kar se tiče težke obdolzitve, da se je dal živinozdravnik podkupiti, bode seveda drž. pravdnštvo prijelo Cukjatija za ušesa. Pol grunta bode premalo za to obrekovanje.

Stari »purgarji« se igrajo »mlade vojake.« Iz Novega mesta se nam poroča: Kot ostanek iz starih, dobrih časov imamo pri nas poleg novejših armade »feterajnarjev« tudi meščansko gardo, takozvano »purgarijo«. Dolenjec je sploh v uniformo zaljubljen, posebno v purgarsko, kjer lahko vsak pride poceni do generalске porte. Ali če se pri današnjih resnih časih še stari može naveličali igrati »mlade vojake«, zakaj bi jim ne privoščili tega veselja. Ampak zato pa nasprotno smemo od naše strani terjati, da kadar se že naši purgarji igrajo mlade vojake, naj pustijo drugo občinstvo lepo pri miru. Pri zadnjih Telovih procesijah v mestu in v Šmihelu sta se zgodila dva slučaja, ki jih ne moremo zamolčati. Ko se je procesija pomikala proti glavnemu trgu, je stotnik naše sl. garde od gospodov, stoječih v veži nekega hotela, zahteval, da se morajo slavni gardi odkriti in sicer je komandiral: Abdecken! Abdecken! Pri nas se mora vsak, če tudi v te cerkvene parade ne veruje, procesiji odkriti. Ampak pri tem je misljeno samo »nebo«, pod katerim se nosi monštranca. Udeležnikom procesije se ni nikdo dolžan odkriti. Ali kako pride stotnik meščanske garde sploh do te pravice, da na čelu svoje armade, ki maršira daleč pred nebom, zahteva od tujeve in sploh od gospodov, da se morajo »abdecken, abdecken«. Je-li on stotnik garde, ki dela pri takih pompnih štafah, ali je tudi obenem policijski nadzornik rimsko-katoliške cerkve? Po našem mnenju njega niti to ne bi prav nič smelo brigati, če bi se kdo ne odkril »nebu«, kajti tudi za tak slučaj, ki ga nihče ne odobrava, so drugi ljudje zato, da se ne zgede takih pohujšanj. Torej ljudje božiji! Če se že igrate »mlade vojake«, vsaj malo bolj resni bodite, ko niste sami med seboj. Glede drugega slučaja se še poizveduje po pričah.

Pogreb želez. gradbenega vodje Mračka. Iz Novega mesta se nam poroča: V pondeljek je naše mesto dežvelo izreden pogreb in sicer izreden iz več razlogov. Inženir Mraček, ob enem vodja železniškega gradbenega podjetja dr. Samohrd je

kakor znano naglo preminul. Sicer ga je kap že večkrat obiskala preje, a pokojnik se za to ni zmenil. Še v soboto dopoldne je inšpiciral svojo progno. novomeški predor in druge dele. Domov prišel, je bajebral iz humorističnih listov, pri čemer so se njegovi svojci že smejali. Naenkrat pa je bilo po njemu. Veliko ljudi tega ni hotelo verjeti. Pogreb je bil nerodno določen ravno ob 5. uri pop. Zgodila se je pa še druga velika nerodnost, ki vzbujala in bo še dolgo vzbujala splošno nevojši Novomeščanov proti povzročitelju. Ne samo njegova družina, tudi šef podjetja g. dr. Samohrd in sploh vsi mnogobrojni prijatelji in znanici pokojnika so želeli, naj bi sprevod šel po glavnem trgu. Pokojnik je namreč umrl na svojem stanovanju tik pokopališča. Zato se je od omenjene strani želelo, naj bi sprevod šel mimo kapiteljna, skozi ulico sv. Florijana, na Glavni trg in od tod po Ljubljanski cesti na pokopališče. Kakor rečeno, je bil pogreb določen na 5. uro popoldne. Pričakovani so še vnanihi udeležnikov, katere vlak pripelje malo pred 5. uro do mesta. Prošta pa se je tako neznanstvo mudilo, da je sprevod pričel še pred 5. uro. Vseled tega je nastala splošna zmešnjava. Pevcu bi bili radi zapeli že pred liho žalosti. To jim je bilo onemogočeno, ker je proš s svojo duhovščino že preje prišel in po cerkvenihjakih takoj s sprevodom odkorakal. Večina udeležnikov je čakala na Glavnem trgu. Krížnosec se je tudi tja obrnil. Prošta pa je poslal ministranta s poveljem, naj se sprevod pri mestni pečini zavije nazaj proti trgu sv. Katarine, torej najbližjo pot po ulicah. Ker pa je sprednji del sprevoda korakal le še naprej proti Glavnemu trgu, je proš, to pot že silno razburjen, še enkrat poslal ministranta do krížnosca z vrojenim nkazom, da krene nazaj in ne naprej proti Glavnemu trgu. Ministrant pa je padel s kadičnico vred, kakor je bil dolg in širok po fleh, predno je mogel to povelje izročiti. Vkljub žalostnoresnemu slučaju se je udeležnikov polastiha splošna nejevolja. Vendar se je proti koncu vkljub vsem tem neprilikam zbralo lepo število udeležencev iz vseh slojev meščanstva: zasti mnogo je bilo zastopanih poleg inženirjev tudi državnihi uradnikov. Pred krsto je korakal tudi novomeški »Sokol« v častnem številu. (Pokojnik je bil tudi navdušen član in telovalec našega »Sokola.«) Na pokopališču so pokojniku pevcu zapeli zadnje slovo. Za njimi pa se je oglašil pokojnikov šef g. dr. Samohrd, ki se je v kratkih ganljivih besedah poslovlil od svojega zvestega uradnika. Zlasti pretresujoč je bil v njegovem govoru pasus, ko pravi: **Nagloma in daleč od tvoje rodne zemlje, ki si jo tako ljubil, te je dohitela smrt, a imamo tolažbo, da smeš počivati v bratski zemlji slovenski. Odpočaj v miru!«** ... Da, brat Čeh, počivaj v miru med brati svojimi!

Prešernova kočna na Stolu se otvori v nedeljo dne 1. rožnika 1913 in bode oskrbovana do konca letošnje turistične sezone: oskrbljena je z vsem potrebnim glede jedil in pijače. Pot z vrh Stola na Golico 6 ur je dobro premarkirana in šteje ta pot po grehenih čez Belščico. Medzidel in okoli Kočne kot jedna najzanimivejših tur v naših Karavankah. Planinski pozdrav!

Smrtna nesreča. V Leskovcu pri Krškem se je pripetila te dni velika nesreča, ki je zahtevala žrtev dveh oseb. Dva kolesarja sta trčila vkup na občinski poti s tako silo, da sta se kolesi obeh razbili. Pri tem si je delavec Franc Hraštovcan zlomil tilnik in je bil na mestu mrtve.

Nesreča. Kakor se iz Kranja poroča, se je pripetila v nedeljo dne 25. t. m. v bližnjem Britovu obžalovanja vredna nesreča. Nesreča se je pripetila na nekem tamošnjem pašniku. Triletni sinček posestnika Čimžarja je prišel v bližini nekega tam pasočega se konja. Ta ga je nena doma vdaril s kopitom v glavo in je otroka tako težko poškodoval, da bo deček težko okrevaj.

Nesreča na žagi. V Letenicah pri Kranju se je te dni na žagi Ivana Zaplošnika pripetila velika nesreča. Nekih hilod se je zvalil na nogo nekemu žagarju in ga je tako poškodoval, da so morali delavca odpeljati v deželno bolnico v Ljubljani.

Napad. Samskega hlapca Ivana Mlakarja je pred nekaj dnevi v bližini farne cerkve v Javorju neki fant brez vsakega vzroka napadel, vrgel na tla in ga tako osuval in pretepel, da je zadobil Mlakar več težkih poškodb.

Tatvina. Te dni je neznan tat ukradel hišnuku Alojziju Hertlički v Fužinah iz spalne sobe srebrno žepno uro, na katere zgornjem pokrovu je bila vrezana cerkev.

Zopet nesreča pri streljanju. Velika nesreča na Vrhniki ljudi ni izučila. V Predoslikih je bila v nedeljo birma in se je zopet streljalo. Vseled nepredvidnosti šel je enemu ves strel v obraz, da je bila glava takorekoč

vsa razmesarjena in brez nosa. Odpeljali so ga v deželno bolnico na odprtem vozu in z nepokrito glavo, da je za konji dvigajoč se cestni prah legal na razmesarjeni obraz, iz katerega je curjala kri po blazini in vozu, ter zarnamovala sled od kraja, kjer se vrši velika slavnost v čast škofia. Poleg te žrtve obležala sta na slavnostnem prostoru še dva s poškodovanimi udi, k sreči ne tako težko ranjena, kot prvi, kolikor se je moglo dosežati dognati.

Samomor Klanjca v Gorici. V torek 27. t. m. zvečer se je na svojem stanovanju, ulica Veturinje 13, zveličil 1895. v Novem mestu rojeni krojač Pavel Budna. Prejšnji dan je delal pri Medvedu. Na stanovanje je odšel šele prejšnji večer. Preje je stanoval pri »Treh kronah«, kjer se je jako čudno vedel, da so ga morali pokarati. Zadel se je v srce. Pri njem so našli notes, v katerem je bilo opetovano zapisano: »Ljuba moja Julka.« Pod zglijem so dobili fotografijo nekega dekleta v ciganskem kostumu. Baje je to uslužbenka neke kavarne iz Trsta. Fant je bil tudi v denarni stiski. Poprej je dalje časa delal v Ljubljani, njegovo obnašanje prejšnji dan je bilo podobno obnašanju zmešanega človeka.

Krasen uspeh policijskega psa. V Lippniku na Moravskem je kupoval neki tatinski človek motocikl pri g. W. in se na njem odpeljal. Ker se ni dolgo vrnil, je bila stvar naznanjena orožništvu, obenem je bil pa gospod K. naprošen, da bi posodil svojega psa. Ko je bil pes pripeljan na mesto, dali so mu klobuk neznanca, da ga je povohal. Pes jo je ural po ulicah skozi mesto in za mestom po polju do meje. V avtomobilu so sledili psu in neznanca tat je bil zajet v gostilni severne železnice, ko je ravno motor popravljaj. Bil je odveden v ječo. Nekoliko dni potem se je pes vnovič postavil. V Gornih Nemčicah je bilo kovaču Č. ukradeno večja svota denarja. Na mestu je bil pripeljan pes, ki je peljal orožnike do Biskovic okoli vrtov in odtod v les v cigansko taborišče. Tam je skočil pes na enega cigana, pri katerem so našli denar, o katerem napadeni ni mogel povedati, kje ga je dobil.

Ljubljana.

Pri včerajšnji občinski seji je bila IV. skupina proračuna »Zdravstvene in blagotvorne zadeve« sprejeta. Potrebščine znašajo 156.739 K; pokrižje 9700 K. Dalje so bile sprejete nadaljne skupine proračuna: V. skupina **Solstvo, znanost, umetnost.** Potrebščine znašajo 187.584 K, pokrižje 47.969 K, bilanca kaže primanjkljaja 139.615 K. VI. **Vojaška nastavitev.** Potrebščine 2428 K, pokrižje 3790 K. VII. **Raznoterosti.** Potrebščine 7260 K, pokrižje 620 K. VIII. **Izredna potrebščina.** Vse izredne potrebščine znašajo 464.235 K, izredno pokrižje 150.000 K. IX. **Glavni pregled.** Redne potrebščine znašajo 1.088.556 K, izredne potrebščine 464.235 K; skupaj 1.552.791 K. Pokrižje znaša 1.664.202 K. — Proračun je bil sprejet tudi v tretjem branju.

Vprašanje slov. gledališča zanjima danes vso ljubljansko javnost. Vsakdo sprašuje, kaj bo. Radovednim ljudem povemo to-le: Danes bo policijska komisija ogledala arno, ali je primerna za kinematografske predstave, ako se komisija izreče ugodno, bo vprašanje na polovico rešeno. Glede gledališča je pa stvar tak: igralcem se je odpovedalo in novi pogodbe se ne more sklepati dokler ni denarja. Ako pride od kod kaka rešitev — bo »Dram, odbor« storil vse, da sezono reši. Najboljše je storil neki obrtnik, ki je dal za »Dram, društvo« 10 K, kot odgovor na kler. napad.

Pri nas je za vse mnogo denarja — samo za domačo kulturo ga ne moremo nikjer dobiti. To je stara resnica. Koliko odneso s seboj razna tuja podjetja — domače pa ne more izhajati. Pojdite pogledat kako hitro je denar za krok in zabavo, za slov. gledališče pa bi ne mogli v par tednih nabrati nekaj tisoč.

Pri nas in drugod. Te dni je vsakdo čital o velikem uspehu, ki ga je doseglo praško nar. gledališče z uprizoritvijo »Prodane neveste« na prostem. V prijazni dolini v Sarki eno uro od Prage so napravili v prosti naravi oder. Zgoraj je bila cerkvica, pod njo vas. Cel prizor je nudil sliko češke vasi. Na okoli so postavili klopi in sedeže — vstopnina je bila precej visoka. Mnogi so preje dvomili o uspehu — toda prišlo je k predstavi 10—15.000 ljudi. Predstava je krasno uspeła. Veselo so doneli po dolini glasovi zbora »kaj bi se ne veselili...« Glavne vloge so igrali igralci »Nar. divadla«. Prišlo je tudi mnogo tujeve. Čehi so dosegli uspeh — ker je zanimanje za domače kulturne stvari v vseh slojih ljudstva. — In pri nas? Kaj bi bilo, ko bi mi igrali, kje eno uro od Ljubljane? Ali pa magari v tivolskem gozdu,

kjer bi se našlo za tako predstavo primeren prostor. Bilo bi izključeno, da bi uspelo — ker pri nas ni za nobeno stvar zanimanja. Ob času ko gredo drugod množice trumoma v gledališče — propada pri nas slovensko gledališče in se ne najde rešitve. To je značilno za nas.

Bliza se prvega. Naj bi se pri tem vsak napreden Slovenec spomnil svoje dolžnosti in položil eno ali dve kroni na oltar slovenske umetnosti. Srečke umetniške loterije še niso razprodane. Ostalo jih je še nekaj tisoč. Ne bodimo tako brez smisla — pokupimo jih te dni.

Ubogi »Slovenec« ne ve, kje bi našel dovolj gradiva za boj proti slov. učiteljstvu — zato je povzel nekaj mest iz »Časa«. Tam neki klerikalni učenjak prodaja svojo nerodnost in pride do zaključka, da so naročniki odgovorni za grehe itd. Seveda — najprej je treba greh dokazati. Svetujemo gospodom, da naj rajše prečitajo: Dejanja govore.

Zakaj si Štefe želi stražnic? Neutrudljivo g. Štefe si želi nove stražnice na Dol, cesti. Ali ima slabo vest ali kaj? Drugače je tam vse mirno — in straže je več ko dovolj. Mislimo, da se ni treba bati.

Nova Ljubljana. Dela pri podaljševanju Bleiweisove ceste preko Mirja se nadaljujejo. Sedaj se šele vidi, kako lepa bo ta cesta, ki bo obkrožala Ljubljano. Pri tem bo nastalo posebno na Mirju novo življenje. Rimski zid je sedaj, do polovice odkrit in bo tako ostal za večer spomin na Emono. Želeti je, da se še drugi del odkrije. Potem pride baje tja park, ki bo pač eden najlepših manjših parkov in eno najkrasnejših večernih sprehajališč. Večeri na Mirju so že zlati najkrasnejši. Želeti bi bilo, da se temu kraju posveti posebna pozornost in da se ga uredi tako, da bo stara Emona v novi Ljubljani ohranila čiš svoj spomin.

Prememba referatov na mestnem magistratu. Vseled podržavljenja policije so se morali referati na mestnem magistratu v toliko izpremeniti, da vodi odslej obrtni referat mag. svetnik Lauter, ubožni referat mag. komisar Fr. Govekar, penzijsko zavarovanje, vojaške podpore in vojaško takso pa je poverilo mag. komisarju F. Jančigaju.

Obsojena dijaka radi ustanovitev tajnega društva. Kakor smo že poročali, se je v soboto vršila obravnava proti dijakoma Avg. Ujeviču in Milostislavu Bartalici, obtoženima, da sta ustanovila tajno društvo »Narodno niedenje«. Obsojena sta bila v dvomesečno težko ječo. Postala sta tako mučenika svojega prepričanja. Če je s tem dosežen namen onih ki so jih postavili pred sodišče, je drugo vprašanje.

Včera je avtomobil zveze Celje - Ljubljana pripeljal v Ljubljano nekega ponesrečenega vojaka, ki ga je pobral v ovinkih pod Trojanami. Stvar je bila taka: v nedeljo se je vršila kolesarska tekma na poti Gradec-Maribor. Te tekme so se udeležili tudi vojaki in so tudi zmagali. — Včera dopoldne pa so se vračali ti vojaki domov in so seveda hitro vozili. Pod Trojanami je v nekem ovinku enemu vojaku spodletelo — kolo se je razbilo in vojak je obležal. Pobral ga je nenestiautomobil in ga je pripeljal v Ljubljano. Kolo so dali v popravo pri Gorcu, vojak pa je šel v bolnico. Vojak je iz Kormina. Njegov tovariš je cel čas do Ljubljane vozil s hitrostjo avtomobila.

Turški pogreb, zanimiv opis in slika, pribižuje današnja številka »Slov. Ilustrovanega Tednika«. Razun tega še vsebuje slike o velikanskem požaru v Požunu, o predaji Skadra mednarodnim četam itd. Slovenski Ilustrovani Tednik bi naj čital vsak Slovenec, vsaka Slovenka. Naročite si ga, razširjajte ga!

»Nam ni treba mož«, bahato govore sufragetke. Ves svet obsoja njihovo prenatopost ter se norčuje iz njih. Fina satira na žensko prenatopost je burka »Svet brez mož«, ki se vprizori sedaj v nedeljo zvečer v areni Narod. doma v Ljubljani. Ta igra je polna finega humorja ter nad vse zabavna. Kdor si želi fine zabave, kdor se želi od srca nasmejati naj pride v nedeljo dne 1. junija k predstavi v Nar. dom. **»Nam ni treba mož — ker smo smešne emancipiranke.«**

Loterijske številke: Gradec: 65, 30, 62, 72, 33. — Brno: 10, 4, 30, 50, 26.

Kinematograf »Ideal«. Danes zadnji dan sijajnega sporeda. Jutri specialni večer z dramo Nordisk družbe Njegova najtežja aloga. Jutri je tudi otvoritev vrta, igralo se bode že ob 7. uri zvečer na prostem. Kar je mogoče po posebni konstrukciji odra in projekcijske stene. V soboto »Padeč Skadra«, najboljši vojni film kar se jih je dosegal kazalo. Poleg tega se bode predvajala tudi krasna drama »Njeno dobro ime« z Henno Porten.

Novo došla v kavarni „Central“ elitna damska kapela koncertuje od danes naprej vsaki dan

od 9 ure naprej. — Vstopnina prosta.

Kavarna je celo noč odprta.

Za mnogobrojni ubisk vljudno prositi

Štefan Miholič.

Ljubljanski občinski svet.

(Dalje.)

Proračun mesinega zaklada za leto 1913. Poročevalec občinski svetnik **Milohnoj**. Proračun za tekoče leto je sestavljen tako, da izključuje vsako novo obremenitev občanov. To naj se vpoštevata. Potrebščine so se zvišale od leta 1912. za 32.000 K. Vzrok tega je nova službena pragmatika in časovni avanzima. Finančni odsek predlaga za zboljšanje delavskih plač 10.000 K. Za letošnje v proračunu postavke 5000 K. Pisalo se je, da bo mestna občina napravila dobitek s poddržavljenjem mestne policije. Pa je ravno nasprotno. Mestno občino velja to poddržavljenje za 3600 kron več stroškov nego jih je imela pri mestni policiji. Zadnjih pet let so se zvišale potrebščine za 27%. Ti stroški pa se bodo tekom let še povečali. Precej krivde pade pri tem na dejstvo, da je pri mestu več uslužbencev nego jih je potreba. To bo treba spremeniti. Uslužbencev naj bo toliko, kolikor se jih potrebuje in ti naj bodo pošteno plačani. Stroški za zdravstvene namene so se zvišali za 8%, za šolstvo, umetnost in vedo za 17%. Primanjkljaj je od leta do leta večji. Mislimo, bo treba na nove virov. V teku leta bo poročevalec predlagal, da se regulira gostaščina, ker se mu zdi ta obremenitev občanov še najbolj primerna. Finančni odsek predlaga, da občinski svet odobri proračun tako, kakor se je predložil. Zupan otvori debato.

K besedi se oglasi občinski svetovalec **Kregar**, ki pojasnjuje stališče klerikalcev napram proračunu. Pravi, naj mestna občina ne sklepa provizorijev, ki so popolnoma nasprotni § 37 občinskega reda. 35% doklada se bira protizakonitno, ker se bira brez dovolitve deželnega odbora. Proti temu postopanju vlagamo ugovor. **Kregar** kritizira nato nekatere mestne naprave, kakor parno elektrarno, ustanovitev hotela Tivoli, plinarne. Zahteva od župana pojasnil glede nakupa delnic pri mestni občini v zadevi plinarne in vojaškega preskrbovališča. Slednje izjavlja, da klub občinski svetovalec S. L. S. ne bo glasoval za proračun.

Občinski svetnik **Pammer** pravi, da bodo Nemci glasovali za proračun. Nato se prikloni k besedi občinski svetovalec **Kristan**, ki pravi, da njegovo stališče ne more biti drugačno kot opozicijsko. Občina je ena najvažnejših institucij in mora v prvi vrsti skrbeti za blaginjo vseh občanov, katero pa lahko doseže samo s socialnimi reformami. V zadnjih letih se je tujec pojavil kak skromen poskus pri mestni občini, da bi se uvedlo nekaj socialnih reform. Iz načelnih razlik stališč socialno demokratične stranke in vladajoče stranke ne bo glasoval za proračun.

Občinski svetnik **Dimnik** predlaga konec debate. Nato povzame besedo podžupan dr. **Triller**, ki pohvali parlamentarno korektnost **Pammerjevo**. Z nazori občinskega svetovalec **Kristana** se ne strinja in se ne bo spuščal z njim v podrobnosti. Zavrača kritiko občinskega svetovalec **Kregarja** in pravi, da postopa narodno napredna stranka, ki je zastopana v občinskem svetu lojalno, korektno in parlamentarno. Pogledati je treba samo, kako vodi dr. **Tavčar** občinske seje (klici: Dobro! Tako je!) Narodno napredna stranka stoji na stališču, naj bo v tej mestni zbornici vse jasno in odkrito. Nato pobije še več **Kregarjevih** izjav. Nato se oglasi dr. **Zajc**, ki pravi, da bo električni tok zavil narodno napredni stranki vrat. (Smeh.) Klub S. L. S. ne bo glasoval za proračun za to, ker del občina grozno krivico klerikalnim zeljarjem (Smeh.)

Zupan dr. **Tavčar**, da je bil provizorij sprejet v marcu soglasno in da se mu ni zdelo potrebno prositi dežel. odbor za dovolitev pobiranja doklad. Poročevalec **Milohnoj** zavrača **Kregarjevo** trditve glede Podturnske graščine, da ima mesto od nje le deficit. Pri Podturnski graščini je velik park in parki so povsod pasivni. Prehod v podrobno razpravo proračuna se sprejme. Zanj glasujejo narodno-napredni in nemško-nacionalni občinski svetovalci. Pri prvem odstavku proračuna »Uprava vobče« znašajo potrebščine 476.258 K, pokritje 26.475 K, primanjkljaj torej 449.783 K.

Občinski svetnik **Štefe** predlaga, da se v tem odstavku črta 3000 K, ki jih ima župan za svoj dispozicijski fond. Utemeljuje predlog s tem, da ljubljani, prebivalstvo ne more imeti zaupanja do župana, ki se ne udeležuje — procesije sv. R. Telesa v stolnici. — Predlog je bil odklonjen.

Občinski svetnik **Kristan** predlaga, da se skrči v tem odstavku dohodek iz mestnega posredovalnega urada za delo in službe od 2000 K na 1000 K in da se odpravi za delojemalce vsaka pristojbina. Brezposelnost med delavstvom je tako velika v sedanjih časih, da delavec težko utrpi določeno pristojbino.

Poročevalec **Milohnoj** pravi, da se predlaga za prihodnji proračun znižanje pristojbine za delojemalce od 20 na 10 vinarjev.

Kristanov predlog je pri glasovanju propadel. Obč. svet. **Štefe** predlaga več resolucij, ki jih občinski svet odkloni, razen one, da posreduje župan pri državni policiji za napravu stražnico na Fran Josipovem trgu in na sv. Jakoba trgu.

Pri drugem odstavku proračuna »Uprava mestne imovine« znašajo potrebščine 71.137 kron, pokritje 1.131.857 kron, prebitok znaša torej 1.060.720 K.

Oba odstavka sprejme občinski svet brez izpreminjevalnih predlogov.

Seja občinskega sveta, ki se je predvečerajšnjem prekinila, se je včeraj zvečer ob 6. nadaljevala. Zupan otvori sejo. Od seje se je opravičil občinski svetovalec **Bahovec**. — Prične se specijalna debata o tretji skupini proračuna

»Uprava trgov, cest in ulic«.

K besedi se oglasi občinski svetovalec **Štembov**, ki pravi, da pri potrebščinah, ker nimamo tlakovanih ulic, ni mogoče velikih sprememb. Tu so vedno različni sistemi. Občinski svetovalec **Štefe**, čuti za nujno potrebno, da se določijo za vsako cestno kategorijo vrsta tlakovanja in stavi resolucijo v tem smislu. Poleg tega stavi še več resolucij, ki ki so stavljene v smislu 1.) da mestni delavci ne smejo izven službe opravljati drugih del; 2.) glede pometanja cest in ulic. Vozovi za smeti naj pobirajo smeti ob takim času, ko ne hodijo otroci v šolo; 3.) nabavijo naj se praktični vozovi za škropljenje cest. Izvrši se naj načrt za nov sistem škropljenja cest; 4.) da se naj pomnoži obločnice na nekaterih krajih v mestu in kontrola za razsvetljava naj se pomnoži. — Občinski svetovalec **Kristan**: Finančni odsek je predlagal za zvišanje delavskih plač 5000 K, s temi 5000 K se ne bo rešilo to vprašanje. Zivljenje se je podražilo ravno tako za delavca kakor za uradnika. Predlaga, da se vstavi za zvišanje delavskih plač svota 10.000 K. — Podžupan dr. **Triller**: Gospod **Štefe** je postavil nekaj, navidezno pametnih predlogov. Navidezno pametnih. On stavi čisto splošne resolucije. Prva resolucija njegova je jako čudna. Ko bodo ljudje brali, se jim bo takoj vrnilo vprašanje: Bogve, kako se je delalo dolej s temi delavci, da pride **Štefe** na to. Naj **Štefe** navede posamezne slučaje, da se bo dalo govoriti. — **Štefe** pravi, da bo dal posamezne slučaje županu. — Poročevalec **Milohnoj** se strinja s **Štefetovim** predlogom glede pometanja ulic. Pometanje in pobiranje smeti se mora na vsak način prej nehati, kakor je to doslej bilo v navadi. Pometati se sme najpozneje do sedme ure zjutraj. — **Kristanu** odgovarja glede delavskih plač, da se bodo te uredile, ko bo delavski red končan. Uradnikom se plače skoro nič niso zvišale. — Zupan dr. **Tavčar** glede škropljenja ulic: Zadnje čase so se primerili slučaji, ki so obžalovanja vredni. Nekoč so trije delavci slučajno s par kapljicami polili neko visoko častito damo, ki je šla po cesti. Državna policija pa je brž pograbila vse tri delavce in jih za tri dni vtaknila v zapor. Tako postopanje policije je nedopustno. (Klici: škandal!) Zato je potrebno, da se v tem oziru napravi glede škropljenja ulic nov sistem. — Nato se debata zaključuje in na vrsto pride glasovanje. — **Kristanov** predlog o zvišanju delavskih plač od 5000 na 10.000 pače. Predlog finančnega odseka je sprejet. Potrebščine znašajo 187.000 K, pokritje 76.491 K. **Štefetove** resolucije ne obveljajo razun predzadnje.

(Konec jutri.)

Trst.

»Lega nazionale« in socialni demokracije. Da je »Lega nazionale« ustanovljena zato, da slovenske otrok raznaroduje, to je znano vsakemu, ki ima količjak zdravih možganov v glavi. Nam Slovencem »Lega nazionale« veliko škoduje, zakaj veliko število je še takih nezavednih slovenskih staršev, ki pošiljajo svoje otroke v **Legine šole, kjer se učijo zasramovati slovensko narodnost**. In te šole, ki imajo namen, iz slovenskih otrok ustvarjati zagrnjene italijanske nacionalce, so mednarodnim socialnim demokratom tako zelo po volji, da se bojujejo za nje z največjo vnmemo, Socialno - demokratični deželni poslanci so na Puecherjev predlog celo glasovali v deželnem zboru tržaškem za »Lego nazionale« in proti **Ciril-Metodovim** šolam. Tega Slovenci nismo in tudi ne bomo pozabili. Ta korak dokazuje, da so socialni demokracije za asimilacijo slovenskega naroda. Pa ne samo ta korak, imamo še mnogo drugih slučajev na razpolago. Saj oni pri vsaki priliki naglašajo, da so zato, da bi se vrgel naš narod na jugu v grlo Italijanom, na severu pa v grlo Nemcem. Če bi to naglašali samo italijansko - nacionalni socialni demokracije, n. pr. Puecher, bi se temu ne bilo toliko čuditi. Obsojanja vredno pa je postopanje slovenskih socialnih demokratov, da se proti takim lumparijam ne uprejo, marveč jih celo odobravajo. Med voditelji slovenske socialne demokracije v Trstu imamo take ljudi, kateri se bojujejo proti **Ciril-Metodovi družbi, »Lega nazionale«** pa jim leži pri srcu. So pač pod vplivom italijanske socialne demokracije. Sedaj, ko se bližajo volitve v deželni zbor, pa imajo pogum, tako slovenski, kakor italijanski socialni demokracije, **vabiti slovensko ljudstvo, da glasuje za socialno-demokratične kandidate. Ali ni to največja hinavščina?** Ljudje, ki glasujejo za »Lego nazionale«, imajo korajžo stopati pred slovenske volilce! Če bi imeli v sebi količjak poštenja in vesti, bi tega ne storili, ampak bi jih bilo sram. Slovenski volilci! Razmišljajte o tem, kar so ugajali socialno demokratični poslanci v deželnem zboru, v vašo škodo. Oni niso nič boljši kakor najzagrizeniji italijanski nacionalci. Razlika obstoji samo v tem, da italijanski nacionalci odkrito priznavajo, da so sovražniki Slovencev, med tem, ko so socialni demokracije hinavci in jim je odkritosrčnost popolnoma tuja. Takim ljudem nobenega glasu! Naj jih iščejo pri italijanskih nacionalcih. **Zavedni Slovenci bodo storili svojo dolžnost s tem, da bodo vsi, od prvega do zadnjega, glasovali za naše slovenske narodne kandidate.**

Kako »Zarja« zavija. Če bi hoteli odgovorjati na vse tiste laži, ki jih naniza v »Zarji« od časa do časa zlasti tržaški dopisnik »Zarje«, potem bi nam primanjkovalo časa za to. Mož, ki fungira kot tržaški dopisnik »Zarje«, je menda v svojem fanatizmu zabredel tako daleč, da sploh ne zna več razločevati med resnico in lažjo. Zalostno, nad vse žalostno je to, za ljudi, ki se sicer kaj radi postavljajo kot učeni morale in kaj radi zabavljajo nad umazanostjo meščanske žurnalistike. — Tipična za lažnjivost tržaškega dopisnika »Zarje« sta sledeča dva slučaja: Pred kratkim je pisala »Zarja« o predsedniku »Zveze jugoslov. železničarjev«, g. Škerjancu, da je prišel k njemu neki sodrug, ki ga je prosil, da naj bi šel g. Škerjancu za botra njegovemu otroku. G. Škerjancu pa mu je to obljubil, toda samo pod pogojem, da pristopi kot član k »Zvezi jugoslov. železničarjev«. Če bi imela stvar vsaj nekoliko podlage in bi jo »Zarja« recimo, samo nekoliko pretirala, bi še nič ne rekli. Toda kaj naj rečemo o žurnalističnih manirah »Zarjinega« dopisnika, ako konstatiramo, da je stvar od konca do kraja kratkomočno iz trte zvita. K g. Škerjancu sploh že leto dni ni prišel nihče prosit, da bi šel za botra. Še manj pa je prišel kdaj k njemu kak sodrug, ki bi mu bil stavil omejenjenu pogoji. — Tržaški dopisnik »Zarje« se je tedaj, po domače rečeno, čisto navadno zlagal! — Še en slučaj, in sicer tale: »Zveza jugoslovanskih železničarjev« je potrebovala strokovnega tajnika. Razpisala je to mesto že parkrat in navedla kot pogoji, da mora biti kompetent vpokojen železničar. Ker takih kompetentov ni bilo, vsaj ne takih, ki bi

opravljali poleg mnogobrojnega pisarniškega dela tudi agitatorično delo, se je »Zveza« odločila obrniti se na strokovno tajništvo NDO., ki je bila med tem nastavila drugega strokovnega tajnika, ter predlagati, da bi eden strokovnih tajnikov — in sicer g. Mrak — prevzel v prostem času tudi tajniške posle »Zveze«. G. Mrak je seveda izjavil, da tej želji rade volje ugoditi, Sivar je prišla v razgovor pri odborovi seji »Zveze« in tozadevn predlog je bil sprejet z vsemi glasovi proti enemu samemu, ki pa je nasprotoval samo iz osebnih in privatnih razlogov, ki seveda pri resni organizaciji nikakor ne morejo v poštev prilagajati. In sedaj vam pride dopisnik »Zarje« in pripoveduje o nekem dopisu, kjer govori o pogrebu gobdenega odseka N. D. O. — socialno demokratična organizacija v Trstu gre že tako h koncu, da strážijo po možganih sodrugov samo še pogrebi! — Da jim je bil strokovni tajnik vsiljen samo po nekakem absolutizmu g. Škerjanca, Ker si nikakor ne mremo misliti, da bi se bil dotični odbornik iz osebnega nasprotstva tako daleč izpozabil, da bi bil razstrel take govornice, je pač skoraj gotovo, da si je liste teatralične prizore na odborovi seji »Zveze« v svoji bujni fantaziji kratkomočno izmislil — tržaški dopisnik »Zarje« sam. — Zares, ponosna je lahko resnicoljubna »Zarja« na svojega žurnalističnega kompanjona v Trstu.

Reklama pred volitvami. Citatelji dobro vedo, da poskuša delati vsaka stranka največjo reklamo zase, posebno pa se to dogaja pred volitvami. Stranke sklicujejo shode, glasila strank imajo polne kolone reklame in med pristajali raznih strank se vnuemajo živahne debate. Povsod slišiš pogovore o volitvah: na cesti, v javnih lokalit, po uradih in delavnicah. Vse to pa velikokrat ne zadostuje. Amerikanci uporabljajo na stotine raznih sredstev kot reklamo za svoje stranke in svoje volilce. Evropejci smo v tem veliko skromnejši. Vendar opazujemo, da je tudi pri nas pred volitvami živahno vrvenje. Morda bo zanimalo izvenstrážske citatelje, kako delajo tržaške stranke reklamo za svoje volilce z letaki in lepaki. Ob času volitev so vsi vogali hiš in zidov pokriti z letaki in lepaki. Kar čez noč je vse mesto pobeljeno. Kamor pogledaš, zagledaš lepak. Ponoči krožijo čela krdele pristavev raznih strank po mestu. Včasih jih je po 15 ali 20 v gruči. Nekateri nosijo lepilo, drugi lepake in letake, tretji lestve; nekateri pa so oboroženi z debelimi palicami. Gruče krožijo po mestu in pridno lepijo plakate na zidove. Tu se pokaže gruča kakor stranke in prilepi velik lepak na vidno mesto. Ko opravi svoje delo, gre zopet dalje, in koder hodi, povsod lepi plakate. Za njo pa pride gruča nasprotna stranke in trga sveže nalepljene plakate raz zidove, ali pa prilepi svoj plakati kar čez plakati, ki ga je nalepila gruča nasprotna stranke. Večkrat se spoprimajo razne nasprotna gruča in se pretepajo. Seveda tekmujejo razne stranke v velikostjo svojih plakatov. Zato pridejo na dan ogromni lepaki, ki pokrivajo cele stene. Da pa ostanejo lepaki nedotakljivi, zato pazi vsaka stranka na to, da prilepi čim višje svoj lepak. Zato pa vlačijo razne gruča dolge lestve po ulicah. In zato ni nič čudnega, ako zapazimo zjutraj, da so nalepljeni plakati do prvega ali celo drugega nadstropja. Tudi ni nič čudnega, ako marsikdo ne more odpreti oknic svojega okna, zakaj zgori se, da je prilepljeno čeznje po pet, šest ali celo še več plakatov drug vrh drugega. Pri zadnjih volitvah so bili nalepljeni na najbolj prometnih krajih velikanske pole, na katerih so bile narisane karikature, ki so smešile kandidate te ali one stranke. — Slovenci, seveda, tudi ne zaostajajo. Celotoli iznajdljivi so se pokazali. Pri zadnjih državnozbornskih volitvah so delali reklamo za svojega kandidata poleg vsega drugega tudi s tem, da so pisali pozive in kandidatotvo ime na zidove vrtoev in starih stavb. Pisali so z barvo; črke pa so dosegle ponekod do poldrugi meter visokosti. — Vsa ta različna reklama pa ne izda mnogo. Vendar pripomorejo plakati, da si masa dobro zapomni ime kandidatov, zakaj tu pa tam se še nahaja kak par let star plakati ali letaki, ki je vztrajno tekmoval vsem vremenskim izpremembam. — V Trstu bodo volitve v deželni zbor že drugo nedeljo, a po vsem mestu še danes ni opaziti niti

enega plakata z imenom kandidata. Kar čez noč pa bo vse mesto pokrito z lepaki, da bodo meščani in okoličani presenečeni, kakor takrat, ko zapade prvi jesenski sneg.

Zgodba o dolgoprstnem Petru.

(Izpred ljubljanskega porotnega sodišča.)

Peter Klemen je 25 let star, brezposelen delavec, rojen v Predjami in pristojen je v Bukovje. Peter je analfabet, to se pravi po domače, da se ni nikdar brigal, da bi se naučil brati in pisati. Ne, Peter Klemen ne zna niti brati niti pisati, pač pa zna defilirati s svojimi dolgimi prsti okrog raznih tujih stvari. Nekaj čudovitega pa je, da so se stvari vedno prijele Petrovih prstov. Imel je grozno nesrečo naš Peter. Kakor hitro se je dotaknil na primer kake klobase, pa se ga je že prijele in on se je ni mogel otresti. Ker je spoznal, da se ga klobasa tako trdovratno drži, je napravil kratek proces in je klobaso pojedel. Zakaj smo omenili ravno klobaso? Zato, ker je Peter sklenil pogosto intimno prijateljstvo s klobasami, posebno pa s krvavimi. Pa to bomo že vse zvedeli. Kar začnimo!

Pred Božičem lanskega leta je prišel k posestnici Mariji Premru v Predjami. Ta je ravno kuhala takrat žganje — slivovko. Žganje je dala v več steklenic. Ena izmed teh steklenic se je Petru grozno dopadla. Kar zaljubljen se je vanjo. Iz same ljubezni jo je pobožal. Pa glej ga spaka! Kakor se je Peter kake stvari dotaknil s svojimi dolgimi prsti, že se ga je prijele. No, in ker je Peter steklenico pobožal, se je za prijele njegovih prstov. Ni in ni hotela iti strani, čeprav se je Peter silno branil. »No, če nočeš proč, pa bodi pri meni.« si je mislil Peter. Tu pa se je nenadoma začudil. Videl je, da je steklenica polna. In bila je polna slivovke. »Kaj bi s slivovko?« je pomislil Peter. »No jo bom pa izpil v božjem imenu, če že ni drugače!« je sklenil in je nastavil hentano steklenico k ustom. Prepričan se je, da je slivovka nenavadno dobra. Zato je pil toliko časa, da je izpraznil vso steklenico. Tu pa se je zgodilo nenavadno čudo, kakor hitro je bila steklenica prazna, se je sama odvalila od Petrovih prstov v cestni jarek. Peter je bil silno zalosten in je šel naprej po svetu.

Dne 1. decembra p. l. je prišel k posestniku Antonu Turku v Predjami. Prišel je tja, ko so ravno kosili. To se pravi: kosila sta samo dva: Turk in njegova žena. Ker sta našega Petra poznala, sta ga tudi povabila k jedi. In Peter je ves žalosten začel jesti. Po kosilu sta šla oba zopet iz hiše, tako da je ostal Peter sam. Razgledal se je Peter na okoli in nenadoma je zapazil neko denarnico. Silno lepa se mu je zdela. »Čakaj no, kako se neki odpre?« je premislil Peter in je prijel denarnico. Pa o nesreče! Kakor hitro je bila denarnica v Petrovi roki, že se je prilepila na njegove prste. Peter se je čudil in čudil. »No,« si je mislil, »če se me denarnica že drži, naj se me pa drži; jaz ji ne bom branil.« Tako sta sklenila Peter in denarnica srečno prijateljstvo in sta sklenila, da se ne ločita nikoli. Zvesta ljubezen torej. V tisti lepi denarnici pa sta bili dve kroni in šestdeset vinarjev. »No, ker je že ta preglednica notri, pa naj še ostane! Skoditi mi menda ne morejo te stvari.« In tako se ostali prijatelj, Peter, denarnica in denar in se niso nikdar ločili. Napak. Denar je postal Petru in denarnici nezvest in se je kmalu ločil od svojega prijatelja in prijateljice. To pa seveda malo pozneje.

Kakor smo že povedali, je bil Peter isti dan pri Turkovih na kosilu. Ko se ga je po nesreči prijele denarnica in denar, ki se je Peter razgledal Turkovo hišo, kjer so ga tako gostili. V hiši ni bilo razun njega nikogar. Peter si je torej sam ogledal hišo od vseh strani. Prišel je tudi v nezaklenjeno čimnato Turkove matere. Ko je stopil noter, mu je nenadoma obvisel pogled na hlebcu kruha in na surovi klobasi. »Kako lepa je ta krvava klobasa in ta-le hlebec. Kaj ko bi ju potežkal? Klobasa kakor tudi hlebec morata biti precej težka. In Peter se je z eno roko dotaknil klobase in z drugo roko kruha. Pa o čudeža nad čudeži! Klobasa se je prijele njegovih prstov in tudi hlebec

se jih je prijel. »Je že božja volja ta ka!« je pomislil Peter in je odšel s klobaso in s hlebcom po svetu.

Srečni Peter, katerega se je vse prijelo, česar se je dotaknil, je prišel dne 11. decembra preteklega leta k posetnici Ani Klemen v Predjamski klet. Tam so takrat ravno kralji prašička in delali kolone. Našemu Petru so bile te kolone grozno všeč. Kar nagledati se jih ni mogel. Posebno krvave klobase so mu silno ugajale. Tako bahato so se šopirile, vse lepo rejene tam na belem, velikem krožniku. Klemenova mati so nesli klobase v klet, katere pa niso zaklenili. »Oh, te lepe klobase!« je vzdihoval naš Peter. »Kako rad bi jih še enkrat videl!« V silnem hrepenenju je stopil v klet, da bi poslednjikrat napasel svoje oči na prelepih krvavih klobasah. (Konec jutri.)

Peter Klemen je bil obsojen na pet let ječe — potem bo pa moral v prisilno delavnico.

Najnovejša telefonska in brzozjavna poročila.

Pašičev govor.

Z bombardističnimi naslovi so listi prinašali poročila o govorih tega ali onega germanskih državnikov. Vsa, še tako prazen govor je pomnil »den grossen Tag« (veliki dan). Ako bi po vrednosti govora državnikov v zbornicah delali naslove in če pustimo, da so govori germanskih državnikov »veliki dan« — tedaj za označbo tega, kar je imela Srbija danes čast in srečo doživeti, sploh ni dovolj visokih besed.

Srbski ministrski predsednik Pašič je podal danes v skupštini ekspezo, kateremu se, kar se tiče dovršenosti in elegancije forme ter interesantnosti izvajanja, ne da nobeden ekspezo, ki smo jih tekom vojne v raznih zbornicah slišali, kot enakovreden ob stran postaviti. Izvajanja Pašičeva so bila od začetka do konca interesantna, polna novih podatkov — pa vendar skrajno diskretna. Niti ena beseda preveč, niti ena premalo. Ničesar ni prikriival, česar pa ni mogel povedati, o tem je javno povedal, da je državna tajnost. Logika Pašičevih izjavijani je železna in ni se ji mogoče ustavljati. Obravnava razmerje z Bolgarijo — toda tudi ena beseda ne obsega niti sence sovrastva ne; ni ga stavka, ki bi kazal kaj samoljubja. Nedosegljivo dostojanstvo preveča cel govor, govor, ki kaže, da se je rodil v srcu in razumu državnika, za katerega Srbija danes lahko zavida vse velesile. Srbija sama na sebi pa nima zavidati nikogar, ona ima Pašiča! Več si ne more želeži. Doktor bo narod imel takšne moke kot je Pašič, tako dolgo bo šla njegova pot navzgor, krasni bodočnosti nasproti!

Belgrad, 28. maja. V začetku govora je Pašič povdaril, da pada jasno sliki zunanega položaja in razvoja srbske politike od vseh početkov do današnjega dne, ozirajoč se posebno na razmerje z Bolgarijo. Povdaril je tudi, da ne more podatki cele vsebine pogodbe med Srbijo in Bolgarijo, ker je to tajnost. Na to je obrazložil položaj na Balkanu pred vojno in njegov razvoj do današnjih dni. Izjavil je, da končni obračun s Turčijo še ne pomenja rešitev vseh vprašanj, ker sedaj pride na vrsto vprašanje razdelitve osvobojenega ozemlja in vprašanja meja med zavezniiki. Od te razrešitve je odvisna blaginja narodov, vsled česar je razmotrivanje o tej zadevi težko in koščljivo; vsaka beseda mora biti položena na tehtnico, da se izognemo vsaki razžalitvi. Kraljevska vlada bo vse sile napela, da obvaruje interese Srbstva, na drugi strani pa hoče vporabiti tudi vsa sredstva za ohranitev Balkanske zveze, v kateri bodo šli Jugoslovani lepši bodočnosti naproti. Ob vsem tem bo skrbeli kr. vlada za to, da se razdeli ozemlje tako, da bo to odgovarjalo pravičnemu sorazmerju padlih žrtev. V tem oziru pogajanja s Črnogoro ne bodo nudila nobenih težkoč, ker odločitev razdelitve je itak dano že s vojnimi dogodki. Za slučaj, da bi prišlo do kakšnega nesporazuma, bo odločilo razsodišče. Nato preide Pašič na Albanijo, kateri so meje določile velesile in sicer etnografično, nakar preide P. na razmerje z Bolgarijo.

Razmerje z Bolgarijo je pristrano. Zveza Srbije z Bolgarijo je bila podloga za splošno Balkansko zvezo. Pogodba med Srbijo in Bolgarijo določa medsebojna prava in dolžnosti. Ker je na pogodba in zveza z Bolgarijo skrivnost, se more o njej je splošno govoriti. Posamezne določbe na ne smejo biti objavljene. Pogodba je bila sklenjena pod goto-

vimi danimi pogoji. Pri sklepanju pogodbe obstoječe razmere in dejstva so se pa tako spremenila, da so neizpremenjene ostale v pogodbi (ki se samo ni izpremenjalo izrecno) neizpremenjene ostale le določbe o razdelitvi ozemlja (na škodo Srbov seveda; op. ured.). Ker so se tekom vojne spremenila dejstva, ki so tvorila podlago pogodbe, tedaj ne more biti govora o razdelitvi ozemlja na podlagi pogodbe. V pogodbi med Srbijo in Bolgarijo se nahaja določba, da spada vse osvobojeno ozemlje zaveznicama. Vsled spremembe razmer pripada sedaj osvobojeno ozemlje Zaveznicom (4), ne le Srbiji in Bolgariji. V pogodbi so se nahajale določbe, ki so določevale srbske interese. Tako je bila tam določba, da dobi Srbija jadransko obrežje. Tega vsled razmer ni dobila in je morala na obrežje resignirati, zato mora Srbija obstajati na zahtevi, da se pogodba spremeni oz. revidira, ker taista je bila spremljena že tekom vojne in vsled nadaljevanja vojne po prvem premirju. Takrat bi bil moral biti sklenjen mir, ker glavni cilj vojne je bil dosežen in do mira bi bilo prišlo, če bi Bolgari ne bili zahtevali Drinopolje in ozemlje v Traciji, ne da bi imeli do enega ali drugega po pogodbi z nami kakšno pravo. Toda sledeč zavezniški zvestobi, smo prelivali kri in doprinašali žrtve za te nove bolgarske zahteve, ker smo zvestobno smatrali za našo dolžnost. Torej: glasom pogodbe smo mi Srbi imeli pravo na jadransko obrežje, katerega pa nismo dobili; Bolgari niso glasom pogodbe imeli na Drinopolje in Tracijo nobenega prava — pa so oboje dobili z našo pomočjo. Razven tega je Srbija pomagala pri Cataldži, česar tudi zavezniška pogodba ne zahteva in Srbija ni bila tega dolžna. Mi nismo tiisti, ki zahtevajo izpremembo pogodbe, ker taista je že davno izpremenjena. In tiisti, ki očita nam, da ne držimo pogodbe, niso prav poučeni (to bi si dr. Kramar lahko prečital!), ker ne moremo se držati pogodbe, ki v svoji prvotni formi že več ne obstoja, in zato ne obstoja tudi določba o razdelitvi ozemlja.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Izjavljamo, da gosp. Cerar ni v zvezi z dopisom iz Kamnika, ki smo ga priobčili v »Dnevnu« dne 17. maja t. l.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske Tiskarne.«

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo v ljudo vabimo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla konec meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času obnovijo, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen:

Vse leto . . . K 18.— Cetrt leta . . . K 4:50
Pol leta . . . K 9.— En mesec . . . K 1:50

V upravnishtvu prejeman na mesec K 1:20.

S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja:

Vse leto . . . K 20.— Cetrt leta . . . K 5:—
Pol leta . . . K 10.— En mesec . . . K 1:70

Za Nemčijo vse leto K 24. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K.

Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne oziramo na naročilo.

Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine.

List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira in vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času.

Upravnishtvu „DNEVA“.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesok 50 vinarjev. Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglasih ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znaklah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Glasovirje, pianine, avtomate, gramofone, plošče prodaja, uglašuje, popravlja solidno Josip Oblak, Ljubljana-Glinca 92.

Cenjenim obiskovalcem Trsta se priporoča prenočišče v hotelu H. Kosič, ulica Carradori št. 15. Cene nizke. — Skupno več dijakov. najnižja cena.

10 vinskih sodov od 300—700 l in 10 pletenih balonov se po primerni ceni proda. H. Meden, Begunje pri Cerknici. 457-5

Spretna šivilja

popolnoma izurjena se takoj sprejme. Kje, pove »Prva anončna pisarna«.

Iščem spretno prodajalko

veščo papirnate in galanterijske stroke.

blagajničarko.

Vstop takoj. — Pismene ponudbe na FR. IGLIČ, Ljubljana, Mestni trg št. 11.—12.

Lep lokal

z velikim izložbenim oknom, prav ugodno za prodajalno, ali za obrtnika, se za avgustov termin odda. Poizve se v pisarni Filip Zupančič, Bleiweisova cesta št. 18. I. nadstr.

Modistinja

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg
priporoča cenj. damam različne

slamnike

po najnižjih cenah. Sprejema tudi vsa popravila in jih izvršuje točno in najceneje. — Za obilen obisk 181 se priporoča

MINKA HORVAT.

Trgovski pomočnik

vešč špicerijske stroke, ki ima veselje do potovanja, se takoj sprejme, začetkom proti dobri proviziji, pozneje, če se izkaže sposobna, proti dobri stajni plači. Prednost imajo oni, ki imajo nekoliko kavcije. Ponudbe pod »Trgovski« na Prvo anončno pisarno.

Edna posebnost
likerja je
Zdravnik želodca.

Tovarna pianinov Anton Pečar, Trst

ulica Farneto št. 42.

izdeluje po naročilu pianine, ki so po svoji konstrukciji, dobrem materialu in najnovjšem lastnoizumljenem modelu dosegli vsepovsod najboljši sloves. Priporočam se slav. učiteljstvu, preč. duhovščini i. dr. veluglednim krogom za naročila, kakor tudi vsako uglaševanje in popravljanje glasbenih instrumentov.

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izborna upliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Za K 10.—

se dobi elegantni damski prašni mantelj ali pralni kostum.

Ravnatako za K 10.— listrata ali pralna obleka za gospode. Od K 6.— naprej pristni panama klobuki do najfinejše vrste.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Št. 13094.

RAZGLAS.

V nedeljo, dne 1. junija t. l. ob 3. popoldne se bo oddala potom javne dražbe v najem košnja mestne senožeti v Črni vasi, ki služi za kemično poskušališče.

V ponedeljek, dne 2. junija t. l. ob 9. uri dopoldne se odda košnja mestnih senožeti pri Podturnskem gradu (Tivoli).

V torek, dne 3. junija t. l. ob 9. uri dopoldne se odda košnja na Ljubljanskem gradu.

V sredo, dne 4. junija t. l. ob 9. uri dopoldne se odda košnja mestnih travnikov pri Kolečiji, ob Kravji poti, v Rakovi Jelši, Črnih jarkih in v Lipah.

V četrtek, dne 5. junija t. l. ob 9. uri dopoldne se odda košnja mestnih travnikov pod Rakovnikom in na Ilovcu.

V nedeljo, dne 8. junija t. l. ob 3. uri popoldne se odda košnja Jezuvitarice pod Margom (Podpečjo).

Zbirališče najemnikov za senožeti v Črni vasi, pri Podturnskem gradu, na Ljubljanskem gradu in Jezuvitarice pod Margom na dotičnih travnikih; zbirališče najemnikov za travnik pri Kolečiji ob 9. uri pri Kolečiji; za travnike v Rakovi Jelši ob 10. uri pri mostu čez Mali Graben; zbirališče najemnikov za travnike pod Rakovnikom in Ilovcu na travniku pod Rakovnikom.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 21. maja 1913.

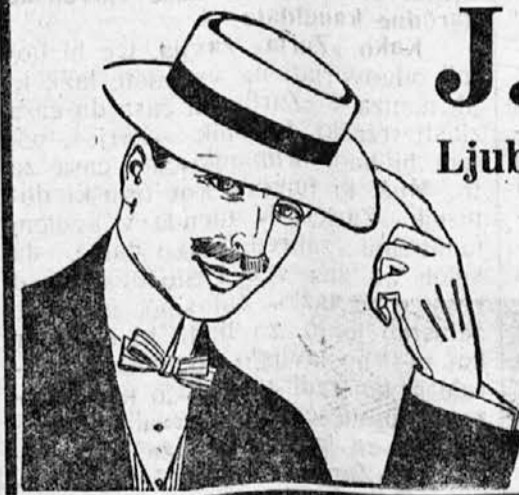
— Specijalna modna in športna trgovina za gospode in dečke —

J. KETTE

Ljubljana, Franca Jožefa cesta 3

Slamniki, klobuki,
- čepice, kravate -
modno perilo itd.

Vse športne potrebščine,
- tenis, lov, turistikoin -
telovadbo.

VELIKI

CIRKUS

M. SCHMIDT

Danes dne 29. maja
ob četrto na 9 zvečer
slavnostna
predstava.

Del. glavnica: K 8,000.000. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani. Rez. fond nad K 1,000.000.

Stritarjeva ulica št. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4%